

Namaz mı, çalışmak mı?

Şakir ve Çağlar Beyler: “Namaz mı, iş mi (çalışmak mı) önemli?”

Öncelikle, genel olarak ifade edecek olursak, elbette Allah'ın farz bir emri olarak beş vakit namaz, diğer iş ve çalışmalarımızdan önemlidir. Öncelik, farz namazındır.

Bununla birlikte, namazı emreden Allah (cc), çalışmayarak tembelce oturup, rızkını başkasının üstüne yıkmayı da helâl görmez. Her ikisi de, yine Allah emridir. Meselâ Kur'ân, “Şüphesiz iman edip salih ameller işleyen, namazı dosdoğru kılan ve zekâtı verenlerin mükâfatları Rableri katındadır. Onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olmayacaklardır”¹ buyuruyor. Bu âyette ve birçok âyette namaz açıktan emrediliyor. Helâlinden ve alın teri ile kazanmayı bir salih amel olarak değerlendirecek olursak, Kur'ân'ın yukarıdaki aynı âyette ve daha pek çok âyette imandan sonra salih ameli çok önemseydiğini de görürüz. Nitekim Kur'ân, “Ve şüphesiz ki, insan için kendi çalıştığından başkası yoktur. Ve elbette ki, çalışmasını yakında görecektir. Sonra (onun çalışması) en tamam bir mükâfat ile mükâfaatlandırılacaktır. Ve şüphe yok ki, en son gidiş Rabbinedir”² buyurmakla çalışarak hak etmeyi önemli bir hukukî değer olarak zikrediyor.

Bununla beraber, bizler, modern zaman veya ahir zaman insanları, kimi zaman böyle ucube tercihlerle de karşı karşıya kalabilmekteyiz. Böyle bir tercihle karşı karşıya kaldığımızda öncelikle hemen pes etmemeli, müspet manada iş sahibi ile derhal iletişime geçmeliyiz. İş sahibinin kafasında önceden oluşmuş yanlış imaj ve kaygı varsa öncelikle onu gidermeye çalışmalıyız. Namazın kesinlikle işi gevşeten bir unsur olmayıp, işte verimi ve kaliteyi artıran bir emir olduğu, Allah'a karşı görevinde dikkat gösteren bir kulun, işinde daha verimli ve daha kaliteli iş üreteceği vs. uygun bir lisanla anlatılmalı. Sabırlı olunarak bir yandan işverenin iş kaygısı giderilmeli, diğer yandan namaz üzerindeki sebatımız müsbet ifadelerle ve müsbet adımlarla ifade edilmeli.

Bu müspet yaklaşımlar problemi inşâallah çözecektir. Fakat her türlü müspet yaklaşımımıza rağmen problem çözülüyor ve namaz aleyhine katı tutum devam ediyorsa, bu durumda bize düşen elbette namazı tercih etmek ve kendimize başka bir iş kapısı aramaktır. Çünkü netice itibarıyla rızık Allah'tandır.

Risâle-i Nur'un Beşinci Söz'ünde Bediüzzaman Hazretleri bir seferberlik örneği üzerinde namaz ve nafakayı kazanma mukayesesini yapıyor. Şöyle ki: Bir taburda, seferberlik zamanında biri vazifesine bağlı, talime önem veren, diğeri ise nefesine ve keyfine düşkün iki asker beraber bulunuyor. Vazifesine bağlı asker talim ve cihad kurallarına dikkat ediyor, erzak ve tayinâtını düşünmüyor. Biliyor ki, onu beslemek ve cihazatını vermek, hasta olsa tedavi etmek, hatta ihtiyaç olsa lokmayı ağzına koymaya kadar devletin vazifesidir. Onun asıl vazifesi ise, talim ve cihaddır. Fakat bazen erzak ve cihazat işlerinde işler; kazan kaynatır, karavanayı yıkar, getirir. Ona erzak için işlediği sırada, "Ne yapıyorsun?" diye sorulsa, "Devletin angaryasını çekiyorum!" diyecek; "Nafakam için çalışıyorum!" demeyecektir. Çünkü asıl işi talim ve cihad iken, onu bırakmış, devlete ait vazifeyi yapmaktadır.

Diğer nefesine ve keyfine düşkün asker ise talim, cihad ve harp bilgisini öğrenme işine dikkat etmezdi. "O devlet işidir; bana ne!" derdi. Daima nafakasını düşünüp, onun peşinde dolaşır, taburu terk eder, çarşıya gider, alışveriş ederdi.

Bir gün, talimi ve cihadı seven arkadaşı ona:

"Birâder, asıl vazifen tâlim ve harp taktiğini öğrenmektir. Sen onun için buraya getirilmişsin. Devlete itimat et. Korkma, devlet seni aç bırakmaz. O, devletin vazifesidir. Hem sen âciz ve fakırsın, her yerde kendini beslettiremezsin. Hem cihad ve seferberlik zamanıdır. Hem sana, talimi ve cihadı bıraktığın için 'asidir' derler, ceza verirler" dedi.

Bediüzzaman Hazretlerine göre, peşimizde iki vazife vardır: Biri devletin vazifesidir, bâzan biz onun angaryasını çekeriz ki, bizi beslemektir; diğeri bizim vazifemizdir, devlet bize kolaylık sağlayarak yardım eder ki, tâlim ve harptir."³ Sözün bu bölümünde Bediüzzaman, misalden hakikate geçiyor ve diyor ki: "O iki nefer ise, biri ferâiz-i diniyesini (dinin farzlarını) bilen ve işleyen ve kebâiri terk ve günahları işlememek için nefis ve şeytanla mücâhede eden müttakî Müslümandır. Diğeri, Rezzâk-ı Hakiki'yi (Hakiki Rızık Veren Allah'ı) ittiham etmek derecesinde derd-i maîşete dalıp, ferâizi terk ve maîşet yolunda rast gelen günahları işleyen fâsık-ı hasîrdir. Ve o tâlim ve tâlimât ise (başta namaz) ibâdettir. Ve o harb ise; nefis ve hevâ, cin ve ins şeytanlarına karşı mücâhede edip günahlardan ve ahlâk-ı rezîleden, kalb ve ruhunu, helâket-i ebediyeden kurtarmaktır. Ve o iki vazife ise; birisi hayatı verip beslemektir, diğeri hayatı verene ve besleyene perestiş edip yalvarmaktır, Ona tevekkül edip emniyet etmektir.

"Evet, en parlak bir mu'cize-i san'at-ı Samedâniye ve bir hârîka-i hikmet-i Rabbâniye olan hayatı kim vermiş, yapmış ise; rızıkla o hayatı besleyen ve idâme eden de odur.

Ondan başka olmaz!"4

Anlaşıyor ki, başta ibadet olarak namaz bizim vazifemiz; rızkımızı vererek bizi ve nafakasından mesul olduğumuz aile efradımızı beslemek ise Cenâb-ı Allah'ın vazifesidir. Öyleyse başta gerekli iletişimi kurmuş olmak ve meseleyi çözmeye çalışmak şartıyla; olmadığında ve katı tutum devam ettiğinde, işi namaza tercih etmeye cevaz yoktur.

Dipnotlar:

1- Bakara Suresi: 277

2- Necm Suresi: 39-42

3- Sözler: 43

4- Sözler: 43